

گزارش روزنامه‌ی شریف از شلوغی کلاس‌های پایه

ساعت شلوغی

شایان افراسیابی

است که دانش‌جو را از این کار منع کنیم؟
شلوغی کلاس‌ها؛ چرا؟

در مورد علت شلوغی کلاس‌ها هم چندان اتفاق نظری وجود ندارد. اصولاً چرا بعضی کلاس‌ها این قدر شلوغ می‌شوند؟ (شاید علت شلوغی کلاس من این باشد که من مطالب را زیاد توضیح می‌دهم و موشکافی می‌کنم و بچه‌ها به خاطر این که از دبیرستان آمده‌اند و در آن جا معلم‌ها دربارۀ موضوع زیاد توضیح می‌دهند؛ احساس می‌کنند که در این جا هم باید چنین اتفاقی بیفتد. گرچه به‌طور کلی این روش خیلی دانشگاهی نیست) این را دکتر بهمن آبادی می‌گوید و در جواب این سوال که چرا این اعتقاد وجود دارد که شما در طراحی سوالات امتحان نقش زیادی دارید صراحتاً اضافه می‌کند: «این به هیچ وجه درست نیست. من هم به اندازه‌ی دیگران در طراحی سوال‌ها نقش دارم. این فکر شاید از آن جا به وجود آمده باشد که من سر کلاس‌ها تمام جنبه‌های یک مساله را بررسی می‌کنم و مثال‌های مرتبط با موضوع را حل می‌کنم و از آن جایی که بیش‌تر سوال‌های مربوط به فیزیک ۱ و ۲ را دیده‌ام، سعی می‌کنم نکات مهم مطالب را در کلاس‌ها مطرح کنم.» با این وجود دکتر کوچک زاده به‌طور کلی شلوغی کلاس‌ها را اجتناب‌ناپذیر می‌داند و می‌گوید: «قطعاً کلاس خصوصی بهتر است، اما هزینه‌اش سرسام‌آور است. نمی‌شود که برای هر دانش‌جو یک استاد در نظر بگیریم! اگر تعداد دانش‌جو کم باشد، مثلاً پنجاه نفر، خوب به راحتی برای شان یک گروه در نظر می‌گیریم، اما وقتی تعداد دانش‌جویان ورودی کارشناسی هزار نفر است و ما باید به این هزار نفر برای

یکی از چیزهایی است که از دست می‌رود. قطعاً اگر تعداد دانش‌جویان در یک کلاس کم‌تر باشد، بازدهی بالا می‌رود.» دکتر مهدوی، معاون آموزشی دانشکده‌ی فیزیک هم معتقد است که شلوغی کلاس‌ها بازدهی را پایین می‌آورد.

کسانی که ثبت نام نکرده‌اند، نیابند!

در این مورد نظر‌ها کمی متفاوت است. آیا می‌شود از ورود دانش‌جویانی که در آن کلاس ثبت نام نکرده‌اند، جلوگیری کرد؟ دکتر بهمن آبادی از حضور دانش‌جویان در کلاسی که ثبت نام ندارند، چندان راضی نیست. اما جلوگیری از ورود بچه‌ها را هم کار مناسبی نمی‌داند. «ترم پیش خود بچه‌ها گفتند لیست اسامی را بدهید، ما هم یک اطلاعیه روی درب تالار می‌زنیم که بچه‌های کلاس‌های دیگر نیابند. من لیست رابه بچه‌ها ندادم اما آن اطلاعیه به نتیجه رسید.» او معتقد است که نمی‌تواند از ورود بچه‌ها جلوگیری کند اما گاهی از بچه‌هایی که از کلاس‌های دیگر می‌آیند می‌خواهد که بروند انتهای کلاس و بگذارند دانش‌جویان همان کلاس در قسمت جلوی تالار بنشینند. با این وجود دکتر کوچک زاده می‌گوید: «کار خوبی نیست که بگویم کسانی که ثبت نام نداشته‌اند نیابند چون به هر حال آن‌ها هم علاقه داشته‌اند و آمده‌اند گوش بدهند.» اما استاد دانشکده‌ی ریاضی معتقد است که نمی‌تواند از ورود بچه‌ها جلوگیری کند. هم در عین حال، دکتر مهدوی می‌گوید: «از نظر یک دانش‌جو ممکن است نحوه‌ی ارائه‌ی درس یک استاد برای وی قابل فهم‌تر باشد در حالی که دانش‌جوی دیگر استاد دیگری را ترجیح می‌دهد و چون حضور دانش‌جو در کلاس‌های مختلف منعی ندارد، آیا به صلاح

سر کلاس نشسته‌ام و استاد دارد مطلبی را توضیح می‌دهد. دیگر نزدیک به پایان کلاس است. من بلافاصله بعد از این کلاس، باید به کلاس دیگری بروم که شلوغی‌اش تحمل‌ناپذیر است. از آن بدتر این که به هیچ وجه آمیدی ندارم که جا بگیرم. البته به بعضی‌ها سپرده‌ام که برایم جا بگیرند؛ اما اگر نرفتند چه؟

مگر از ته کلاس می‌شود چیزی دید یا شنید؟ همه‌اش در این فکر‌ها هستم و متوجه نیستم استاد چه می‌گوید. مدام به ساعت نگاه می‌کنم. کاش استاد درس را زودتر تمام می‌کرد...

این قصه سر دراز دارد!

شلوغی کلاس‌های پایه، موضوعی است که همه‌ی ما با آن درگیر بوده یا هستیم. منظور از کلاس‌های پایه همان ریاضی عمومی، فیزیک و شیمی است. البته این موضوع چندان هم جدید نیست. «من یادکترانواری فیزیک ۱ داشتم و کلاس در همین تالار‌ها برگزار می‌شد و به همین شلوغی بود. وضعیت فیزیک ۱ و ۲ از ابتدا به همین صورت بوده» این را دکتر بهمن آبادی می‌گوید که این ترم ارابه‌ی درس فیزیک ۲ را برعهده دارد. با وجود این به عقیده‌ی دکتر کوچک زاده، مدیرکل آموزش دانشگاه، این در خیلی از دانشگاه‌ها معمول است. «اگر Open CourseWare دانشگاه MIT را هم ببینید متوجه می‌شوید که پدیده‌ی معمولی است. در واقع کلاسی که استاد درس می‌دهد تعداد زیاد است اما کلاس حل تمرین به چند گروه تقسیم می‌شود که هر کدام حدود ۴۰-۳۰ نفر است.» این را دکتر کوچک زاده می‌گوید و اضافه می‌کند که به عقیده‌ی او مشکل بیش‌تر این جا است که بچه‌ها کلاس‌های حل تمرین را جدی نمی‌گیرند.

حالا اگر شلوغ باشد چه می‌شود؟!

وقتی با اساتید صحبت می‌کنیم متوجه می‌شویم که خیلی از وضعیت شلوغی کلاس‌ها راضی نیستند. یکی از اساتدان دانشکده‌ی ریاضی، که مایل نبود نام او ذکر شود، می‌گوید شلوغی کلاس‌ها آذیت‌کننده است و در اثر شلوغی کنترل کلاس و دانش‌جویان مشکل می‌شود. اما دکتر کوچک زاده معتقد است که شیطنت‌های بچه‌ها در کلاس‌های کوچک هم اتفاق می‌افتد و خود بچه‌ها باید متوجه باشند که این امکانات و استاداها و فضا و... متعلق به همه است و کارهای نابه جا،

دکتر بهمن آبادی:

کلاس درس باید گفت‌مان داشته باشد؛ یعنی مثلاً من یک حرفی بزنم بچه‌ها ایراد بگیرند و حرف بزنند تا ایرادها برطرف شود

فقط باعث هدر رفتن این‌ها می‌شود و حواس عده‌ای را پرت می‌کند. با این وجود، دکتر بهمن آبادی بیش‌تر از این که نگران شلوغی کلاس‌ها باشد، نگران این است که نتواند ارتباط خوبی با دانش‌جو‌ها برقرار کند. «کلاس درس باید گفت‌مان داشته باشد؛ یعنی مثلاً من یک حرفی بزنم بچه‌ها ایراد بگیرند و حرف بزنند تا ایرادها برطرف شود.» البته دکتر کوچک زاده هم با این نظر موافق است اما عدم وجود امکانات، مانع از تحقق شیوه‌ی ارائه می‌شود. او می‌گوید: «با توجه به امکاناتی که داریم قطعاً یک چیزهایی از دست می‌رود و یک چیزهایی به دست می‌آید. این هم

می‌دهد که دانش‌جویان برای یادگیری حاضرند هزینه‌هایی را متحمل شوند.

چه باید کرد؟

«یک راه می‌تواند این باشد که استاد خارج از دانشگاه دعوت شود چون اگر قرار باشد تمام استاد‌های دانشکده درگیر تدریس فیزیک ۱ و ۲ شوند، در این صورت کار دیگری نمی‌تواند انجام بدهند. بعد هم این کلاس‌ها را به کلاس‌های ۳۵-۴۰ نفری تقسیم کنند و ۱۰-۱۵ گروه فیزیک ۱ و ۲ تشکیل شود. البته فراهم کردن این شرایط برای دانشگاه خیلی سخت است.» این‌ها پیشنهاد دکتر بهمن آبادی است. در همین حال دکتر مهدوی می‌گوید: «دعوت استاد مدعو فعال به دلایلی انجام نمی‌شود و از طرفی وظایف دیگر اساتید، به آن‌ها اجازه‌ی اختصاص وقت بیش‌تری را برای درس فیزیک ۱ و ۲ نمی‌دهد. ضمن این که دانشگاه نیز فضای کافی برای برگزاری تعداد زیادی کلاس ندارد.» دکتر کوچک زاده هم، دلایلی از همین دست را مانع تحقق یافتن چنین ایده‌هایی می‌داند: «اگر امکاناتش فراهم باشد قطعاً خوب است. اما مطمئناً ملزوماتی دارد. در هر حال استاد‌ها هم مجموعه‌ای از کارها را دارند. یکی از آن کارها، تدریس درس پایه است. حالا این که چون آن درس را خوب ارائه می‌دهد، بگویم تمام وقتش را صرف آن کند، ظلم به او است» در مورد دعوت اساتید مدعو هم دکتر کوچک زاده معتقد است که چندان در حیطة کاری او نیست «با این وجود فکر می‌کنم جایی که به مشکل بر می‌خورند و نمی‌توانند استاد تأمین کنند این کار را انجام می‌دهند.»

یک سوال اساسی: روش تدریس

اما یک سوال اساسی وجود دارد و آن این است که تدریس به شیوه‌ی دبیرستان با ذکر جزئیات در دانشگاه مناسب است یا نه؟ دکتر مهدوی در این باره می‌گوید: «به نظر من لازم نیست استاد وارد جزئیات شود. چرا که ما افرادی مواجهیم که باید «دانش‌جو» باشند.» اما پاسخ دکتر کوچک زاده به این اندازه صریح نیست: «به نظر من این که استاد به این ترتیب تدریس می‌کند که جزوه‌اش منظم است یا گاهی نکات ریز را می‌گوید، بد نیست. اما با این که استاد طوری تدریس کند که جزوه‌اش برای امتحان کافی باشد و نیازی به مراجعه به

دکتر کوچک زاده:

«مرتبط‌ترین چیزی که آموزش دانشگاه بررسی می‌کند، همان ارزش‌یابی (نظرسنجی) دانش‌جویان است. بعضاً دانش‌جویان تصور درستی از آن ندارند و گمان می‌کنند که موضوع بی‌اهمیتی است اما اهمیت دارد و در کار دانشگاه موثر است.»

کتاب نباشد، موافق نیستیم. یعنی خوب نیست که همه‌ی مطالبی که در امتحان مورد سوال قرار می‌گیرد در کلاس مطرح شده باشد و ترجیحاً باید بخشی را هم برعهده‌ی دانش‌جو بگذاریم.» او در پاسخ به این سوال که آیا اصولاً آموزش دانشگاه کنترل‌ی روی شیوه‌ی ارائه‌ی استاد‌ها دارد یا نه می‌گوید: «مرتبط‌ترین چیزی که آموزش دانشگاه بررسی می‌کند، همان ارزش‌یابی (نظرسنجی) دانش‌جویان است. بعضاً دانش‌جویان تصور درستی از آن ندارند و گمان می‌کنند که موضوع بی‌اهمیتی است اما اهمیت دارد و در کار دانشگاه موثر است.»